Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumanida 2021-2023 yillarda amalga oshirilgan tashabbusli budjetlashtirish jarayoni

Azizbek Hamzayev,
Aslbek Aliqulov,
Ollayor Choriyorov
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
"Moliya" fakulteti 80K-guruh talabalari

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Andijon viloyat Oltinko'l tumani 2021-2023 yillarda tashabbusli budjetlashtirish jarayoni, ajratilgan mablag'lar miqdori, amalga oshirilgan loyihalar talil qilingan.*

Kalit so'zlar: *tashabbusli byudjet, openbudget.uz, tashabbus, ovoz berish, moderatsiya, ishchi komessiya, g'olib loyihani aniqlash, "Fuqarolar tashabbusli jamg'armasi", shartnoma tuzish.*

So'nggi yillarda mamlakatimizda byudjet ma'lumotlarining ochiqligi va shaffofligini yanada oshirish, byudjet mablag'larining shakllanishi va sarflanishi ustidan va jamoatchilik nazoratini kuchaytirish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Biz mamlakatimizda amalga oshirilayotgan tashabbusli byudjetlashtirish amaliyoti, mavjud holatni o'rganish uchun Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani misolida 2021-2023-yillarda "Tashabbusli byudjet" loyihalari va ularning ijrosi yuzasidan olib borilgan ishlar bilan bog'liq ma'lumotlar bilan tanishib chiqdik.

Quyidagi 1-jadvalda Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumanida tashabbusli budjetlashtirish uchun yo'naltirilgan mablag'lar qay tartibda taqsimlanishi va sarflanishini ko'rish mumkin.. 2021-yil tasabbuslarni moliyalastirish uchun 2831000,0 ming so'm ajratilgan, 2022-yilda esa qariyb 18

491 528 ming so'm va 2023-yil 26 787 515 ming so'm miqdorida mablag'lar ajratilgan.

Jadval ma'lumotlar asosida qayd etish mumkinki, 2021-yil boshiga qoldiq yoq 2022-yil esa yil boshiga qoldiq 928 000 so'mni, 2023-yil 1127528 so'mni tashkil qilgan.

1-jadval

Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani tashabbusli budjetlashtirish uchun yo'naltirilgan mablag'lar miqdori

(ming so'mda)

T/r	Ko'rsatkich nomi	2021-yil	2022-yil	2023-yil
1.	Yil boshiga qoldiq		928 000	1127528
2.	Hisobot davrida "Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"ga o'tkazilgan mablag'lar	2831000,0	18 491 528	26787515
3.	"Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"dan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo'naltirilgan	1903000,0	18 056 604	26790000
3.1.	*Bajarilgan ishlar uchun xisobvaraqlardan moliyalashtirilgan mablag'*	662129,4	9 217 003	19106289
3.2.	*Hisobvaraqlardagi qoldiq*	0.0		5261074
4.	"Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"da qoldiq mablag'	928000,0	1 127 528	1009456

Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani tashabbusli byudjetlashtirish uchun yo`naltirilgan mablag`lar 2021-yilda "Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"ga o'tkazilgan mablag'lar 2831000,0 ming so`mni tashkil etgan bo`lsa 2022-yilda bu ko`rsatkich 18 491 528 ming so`mni tashkil qilgan. Bu degani 2021 yilga nisbatan qariyb 6,5 barobarga organ. Shuningdek 2022-yildan boshlab mahalliy byudjetlar xarajatlarining 5% i "Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"ga o`tkazilib beriladigan bo`ldi. 2023-yilda esa 2022-yilga nisbatan 26 787 515 ming so`m miqdorida jamg`armaga o`tkazib berildi bu esa o`tgan yilga nisbatan 1,4 barobar ko`pdir.

Quyidagi jadval orqali tumanning tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilgan tadbirlariga sarflangan mablag'lar, tadbirlar va moliyalashtirilgan takliflar haqida tanishib chiqamiz. Bunda 2021-yilda birinchi

marotaba hamda bir marta tashabbusli byudjetlashtirish jarayoni bo'lganligi sababli boshqa yillarga qaraganda sezilarli darajada kam mablag' sarflanganligini ko'rishimiz mumkin.

2-jadval

Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilgan tadbirlar

T/r	Tadbirlar nomi	Moliyalashtirilgan takliflar soni			Sarflangan mablag' (ming so'mda)		
		2021-yil	2022-yil	2023-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil
Jami		**8.0**	**22**	**25**	**1903000,0**	**18292000**	**26 790 000**
1.	Hududiy ichki yo'llar	2	12	12	950000,0	11495000	14 140 000
2.	Umumta'lim maktablarini ta'mirlash va jihozlash	1		4	553000,0		2 550 000
3.	Maktabgacha ta'lim muassasalarini ta'mirlash va jihozlash	0			0		
4.	Sog'liqni saqlash muassasalarini ta'mirlash va jihozlash	0	1		0	700000	
5.	Boshqa ijtimoiy soha muassasalarini ta'mirlash va jihozlash	0	4		0	1400000	
6.	Ichimlik suvi ta'minotini yaxshilash	5	5	7	400000,0	4697000	7 900 000
7.	Ko'cha chiroqlarini o'rnatish tadbirlari	0			0		
8.	Hududlarni tartibga keltirish (obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish)	0			0		
9.	Boshqa tadbirlar	0		2	0		2 200 000

Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani tashabbusli byudjetlashtirish natijasida amalga oshirilgan ishlardan 2021-yilda jami bo`lib 8 ta ishlar amalga

oshirilgan va ularga ajratilgan mablag`lar summasi jami 1 903 000 ming so`m miqdorida ajratilgan. Bu yilda eng ko`p ishlar ichki yo`llarni tamirlash 2 loyiha va ichimlik suv taminoti ishlariga 5 ta loyiha amalga oshirilgan.

2022-yilda esa loyihalar soni ortib 22 taga yetgan va ajratilgan mablag`lar esa 18 292 000 ming so`m bo`ldi. Eng ko`p ishlar ichki yo`llarni tamirlash 12 ta loyiha va ichimlik suv taminotiga 5 ta loyiha amalga oshirilgan

2023-yil loyihalar soni 25 taga yetdi va ajratilgan mablag`lar 26 790 000 ming so`mni tashkil etgan.

Bu yilda ham ichki yo`llarni tamirlash uchun 12 ta va ichimlik suvi taminoti uchun esa 7 ta loyiha amalga oshirilgan. Ko`rib turganimizdek yildan yilga loyihalar soni ortib bormoqda va unga ajratilayotgan mablag`lar miqdori ham ortib borishda davom etmoqda. 2021-yilda tajriba tariqasida 1 mavsum amalga oshirilgan. 2022-yildan esa 2 ta mavsumda amalga oshirilmoqda.

3-jadval

Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumanida Fuqarolar tashabbusli jamg'armasi mablag'larining shakllanish manbalari

(ming so`mda)

Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi mablag'larini shakllantirish manbalari		**2021-yil**	**2022-yil**	**2023-yil**
		1-chorak	1-chorak	1-chorak
Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mabag'lar			**10 977 713**	**13 516 000**
Tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lar		**2 331 000**	**3 055 000**	**4 274 577**
Shu jumladan	Erkin qoldiq mablag'lari	367000,0	1 092 000	**2656000**
	Daromadlarning hisobot choraklari yakunlari bo'yicha aniqlanadigan prognozdan oshirib bajarilgan qismi	**1 964 000**	**1 963 000**	**1 625 577**
	Iqtisod qilingan mablag'lar			
PQ-5250-sonli qarorga asosan		**500000,0**		
O`zRes Prezidentining 2023 yil 10 apreldagi PQ-117-son qarori bo`yicha 2 mingdan ortiq ovoz to`plagan takliflarni moliyalashtirish uchun ajratilgan mablag`lar				**8 050 000**
Jami ajratiladigan mablag'lar		2 831 000	**18 491 528**	**26 787 515**

Bizga ma’lumki Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi mablag'larini shakllantirish manbalar Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy

xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mabag'lar va Tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lari hisoblanadi.

Bunda Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mabag'lar 2022-yilda 10 977 713 ming so’mni tashkil qilgan bo’lsa 2023-yilda bu ko’rsatkich 13 516 000 ming so’mni tashkil etgan, tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lari esa yillar kesimida mos ravishda 2 331 000 ming so`m, 3 055 000 ming so`m va 4 274 577 ming so’mni tashkil qiladi. Erkin qoldiq mablag'lar, Iqtisod qilingan mablag'lar, Daromadlarning hisobot choraklari yakunlari bo'yicha aniqlanadigan prognozdan oshirib bajarilgan qismi va boshqalar ham shular jumlasidandir.

4-jadval

Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilhan loyihalar tarkibi

T/r	Tadbirning qisqacha mazmuni (sohasi)	Jami to‘plagan ovozlar soni	Moliyalashtirish uchun ajratilgan mablag’ miqdori (ming so`mda)
2021-yilda			
1.	Shahrisabz tumani Ommag'on qishlog'ini ichki yullarini va markaziy yullarini ta'mirlash	5016	**700 000**
2.	Shahrisabz tumani Paxtakor mahallasidagi 17-sonli maktabda mini 347rtisan urnatish	1117	**80 000**
3.	Shahrisabz tumani Abziyat mahallasidagi 34-sonli maktabda mini 347rtisan urnatish	961	**80 000**
4.	Shahrisabz tumani Qiyomshayx mahallasidagi 18-sonli maktabda mini 347rtisan urnatish	920	**80 000**
5.	Shahrisabz tumani Oqdaryo mahallasidagi 24-sonli maktabda mini 347rtisan urnatish	417	**80 000**

6.	Shahrisabz tumanidagi 50-sonli maktabning isitish sistemasi,eshikromlari, tom qismi, atrof devorlari va patolok qismlarini ta'mirlash	294	**553 000**
7.	Shahrisabz tumani Saroy mahallasidagi 14-sonli maktabda mini 348rtisan urnatish	173	**80 000**
8.	Shahrisabz tuman Chambil qishlog'iga kirish yo'lini va qishloq yo'lini asfaltlash	107	**250 000**
Jami			**1 903 000**
2022-yilda			
2022-yil 1- mavsum			
1.	Shahrisabz tuman Xitoy MFY Ommag'on qishlog'i aholisi ehtiyoji uchun dehqonchilik va chorvachilik qilish maqsadida Tanxoz daryosidan suv olib kelish.	5477	**947 309**
2.	Shahrisabz tumani Xisor MFY Xummon qishlog'i shahar markazidan ancha olisda bo'lib 6 km yo'l juda achinarli ahvolda. Olis Xummon yo'llarini asfaltlash	5043	**761 164**
3.	Shahrisabz tumani Xisor MFY Kamar, Shurxasan, Dustlik, Vardon ichki yo'llarini 2 km asfalt yotkizish, Dustlik qishloq qabristoni yo'lining 1 km.ga qum-shag'al yotqizish. Yo'llarni joriy ta'mirlash ishlari.	4350	**990 290**
4.	Shahrisabz tuman Xitoy MFY Xitoy qishlog'ining Aholining asosiy daromad manbai chorvachilik va dehqonchilik. Aholini kambag'allikdan chiqarish uchun esa qishloq xo'jaligi suvi taqchilligi katta muammo. Shu muammoni yechimi aholi ehtiyoji uchun Tanxoz daryosidan suv olib kelish.	2146	**970 357**
5.	Shahrisabz tuman Shakarteri MFY, Shovkan qishlog'i ichki yo'llarni asfalt qilish.	2093	**856 002**
6.	Shahrisabz tuman Xisorak MFY Tamshush qishloq markazida ajratilgan yer maydoniga QVP binosini qurish.	1906	**685 807**
7.	Shahrisabz tumani Ko`l MFYda tomarqalarni sug'orish maqsadida ariqlarga quvur yotqizish.	1325	**331 217**

8.	Shahrisabz tuman Abziyat MFY Guliston jamoa xujaligi O‘rmontepa qishlog‘i ichki yo‘llariga asfalt yotqizish	1034	**497 126**
9.	Shahrisabz tuman Xojimaydon MFY binosini yangidan qurish.	865	**347 716**
10.	Shahrisabz tuman Xontepa MFY binosini yangidan qurish.	824	**340 316**
11.	Shahrisabz tuman Polmon MFY binosini yangidan qurish.	807	**390 000**
12.	Shahrisabz tuman Duxchi MFY tamirtalab holatga kelib qolgan binosini tamirlash.	602	**294 300**
Jami			**7 411 604**
2022-yil 2- mavsum			
1.	Ommog‘on qishlog‘iga Tanxoz daryodan suv olib kelish lozim.	16002	**1 200 000**
2.	Shahrisabz tumani, Qo‘rg‘ondektor qishlog‘iga, toza ichimlik suvi olib kelish	14625	**1 150 000**
3.	Shahrisabz tuman Toshbuloq MFY Pastdektor qishlog‘i ichki yo‘llarini, qishloqda joylashgan 52-maktabgacha yo‘llar ham ta’mirtalab holda. Jami 3 km ichki yullarini ta’mirlash.	10618	**900 000**
4.	HISOR MFY Kamar - Shurhasan, Do'stlik, Vardon qishloqlarigacha bo'lgan yo'lning 3 km qismiga asfalt yotqizish	9213	**1 200 000**
5.	Shahrisabz tumanidagi Almati va Qoratut qishloqlarining asosiy va ichki yo‘llarini asfaltlashtirish	8270	**900 000**
6.	Shakarteri MFY Shovkan qishlogida ARCHAZOR kuchasini 2,5 km(ta’mirlashdan qolgan qismini) ichki yo‘llarini asfalt qilish	4083	**1 200 000**
7.	Qutchi MFY ichki yo‘lini ta’mirlash	3884	**1 150 000**
8.	Paxtakor MFY ichki yo‘lini ta’mirlash	2647	**995 000**
9.	Istiqbol MFY ichki yo‘lini ta’mirlash	2506	**1 000 000**
10.	Abziyat MFY ichki yo‘lini ta’mirlash	2011	**950 000**
Jami			**10 645 000**

2022-yilning 1 - 2- mavsumi bo'yicha jami			**18 056 604**
2023-yilda			
2023-yil 1- mavsum			
1.	Shahrisabz tumani “Xitoy” MFY Chopiq qishlog`ida joylashgan aholi maskanida Eko turizmni rivojlantirish uchun 5km masofada 3 liniyali elektr toki o`tkazish	6477	**900 000**
2.	Shahrisabz tumanidagi Hisor MFY Almati va Qoratut qishloqlarining asosiy yo`llarini 3km bo`lgan qismini asfaltlashtirish	6435	**1 200 000**
3.	Shahrisabz tumani Xitoy MFY Xitoy qishlog`ida aholi soni ko`payib borayotganligi, yangi xo`jaliklarning keskin oshishi hamda aholisi ishsizlik sababli turli joylarda sarson bo`lishini oldini olish va xususiy taadbirkorlik va bog`dorchilikni rivojlantirish, Xitoy qishlog`iga Tanxoz daryosidan suv olib kelish kerak	5966	**1 200 000**
4.	Shahrisabz tumani Xitoy MFY Shurkol qishlog`iga ichimlik suvini tanxoz daryosidan olib kelish uchun yordam berishingizni so`raymiz	5745	**1 200 000**
5.	Shahrisabz tuman Xitoy MFY Ommag`on qishlog`i aholisini dehqonchilik va chorvachilik qilish ehtiyoji uchun va aholining bandligini taminlash maqsadida Tanxoz daryodan metall quvurlar orqali suv olib kelish loyihasini davom ettirish	5505	**1 200 000**
6.	Shahrisabz tuman Xitoy MFY Ommag`on qishlog`iga ekin maydonlarini sug`orish maqsadida keladigan suvni metal quvurlar orqali turbalashtirish	5476	**1 200 000**
7.	Shahrisabz tumani Xitoy MFY Xitoy qishlog`i uchun 2022-yil open byudjet tashabbusidan ovoz olish bilan yutib olingan loyihani davom ettirish uchun qo`shimcha suv quvurlarini o`rnatish	5350	**1 200 0000**
8.	Shahrisabz tuman Shiramon MFY Shiramon qishlog`ining ko`chalarini ichki yo`llarini asfaltlash	5277	**900 000**

9.	Shahrisabz tuman Shaharteri MFY Shovkan qishlog`ida ARCHAZOR ko`chasini 2.5km (tamirlashdan qolgan qismini) ichki yo`llarini asfalt qilish	4934	**1 200 000**
10.	Shahrisabz tuman Miraki MFY 36-IDU maktabini mukammal tamirlash	4736	**1 200 000**
11.	Shahrisabz tumani Xazara MFY Yuqori Xazara ko`chasi, Sherozi ko`chasi Ravot ko`chalarida jami 4km yaroqsiz ko`chalarni asfalt qoplamasi bilan qoplash	4186	**1 200 000**
12.	Shahrisabz tumani Sayyod MFY Boshqop qishlog`ini oqava va ichimlik suvi bilan taminlash	3095	**1 000 000**
13.	Shahrisabz tumani O`rtaqo`rg`on MFY O`rtaqo`rg`on qishlog`ida joylashgan 19- sonli davlat maktabgacha talim tashkilotini 1973- yilda qurilgan binosini joriy tamirlash	2751	**950 000**
14.	Shahrisabz tuman Shakarteri MFY Xalq talimi bo`limiga qarashli 32-umumiy o`rta talim maktabida talim sifatini oshirish maqsadida maktabning moddiy texnik bazasini mustahkamlash	2525	**150 000**
15.	Shahrisabz tuman Navbahor MFY hududidagi Qoraqush ko`chasining 1500 metrini va Tanipar ko`chasining 500 metrini (umumiy 2000 m) ichki yo`llarni asfaltlash	2412	**1 000 000**
16.	Shahrisabz tumani Bog`mi MFY 2000 metr uzunlikdagi asfalt qoplamasini yotqizish. O`quvchilarning maktabga kelish va ketish uchun piyodalar (800 metr) yo`lakchalarini shakllantirish	2409	**1 100 000**
17.	Shahrisabz tuman Xojimaydon MFY 20-maktabining talim sifatini oshirish maqsadida moddiy texnik bazasini yaxshilash	2346	**250 000**
18.	Shahrisabz tuman Qutchi MFY da Nurafshon, Quruvchi,Qadriyat ko`chalarini 3km asfalt qilish	2019	**1 200 000**
2023-yilning 1-mavsumi bo`yicha jami			**18 250 000**
2023-yil 2-mavsum			

1.	Shahrisabz tuman Mevazor MFY Muminobod qishlog`ida 12dona (100 xo`jalikka) mo`ljallangan transformator 120	13392	**1 300 000**
2.	Shahrisabz tuman Qo`shchinor MFY Bejnom qishlog`ini ichki yo`llarini 3km asfalt qoplamasini yotqizish va capital	12731	**1 300 000**
3.	Shahrisabz tuman Bog`ishamol MFY Qorapoycha qishlog`i ichki yo`llarining 2.4km qismiga 4.5m kenglikda asfalt	12428	**1 200 000**
4.	Shahrisabz tumani Yangiobod MFYning markaziy ichki ko`chalarini 3 km qismini asfaltlashtirish	12347	**1 320 000**
5.	Shahrisabz tuman Shiramon MFY Shiramon qishlog`ining 3.7 km ko`chalarini ichki yo`llarini asfaltlash	12159	**1 320 000**
8	Shahrisabz tuman Ahziyat MFY O`rmontepa qishlog`i ichki yo`llarining asfalt yotqizilmay qolgan 2.4 km qismiham	12045	**1 200 000**
7.	Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani Chuqun mahalla fuqarolar yig`iniga qarashli Gulzor, Bog`ibaland, Afshona va Nizomiy ko`chalarida ichimlik suvi tarmoqlarini o`tkazish va ikkita artezian qudug`i qazdirish	11829	**900 000**
2023-yilning 2-mavsumi bo`yicha jami			**8 540 000**
2023-yil 1- 2- mavsumlar bo`yicha jami			**26 790 000**

Shahrisabz tumanida 2021-yilda 1 mavsumda 8 ta loyiha amalga oshiriladi va 1 903 000 ming so`m mablag` ajratiladi.

2022-yilda esa 2 ta mavsum bo`lib jami 1- mavsumda 12 ta loyiha 2- mavsumda 10 ta loyiha g`alaba qozonadi va 18 056 604 ming so`m mablag` ajratiladi. Ovozlar soni ham 2021-yilga nisbatan ortib brogan. 2022-yil 1- mavsumda eng ko`p ovozlar soni 5477 ta bo`ldi va 2- mavsumda esa 16002 ga etdi. Bu esa aholini tashabbusli byudjetlashtirishda ishtirokini ortib borayotganini bildiradi.

2023-yilda 2 ta mavsumda 25 ta loyiha g`laba qozonib jami 26 790 000 ming so`m miqdorida mablag` ajratilgan. Shulardan 2022 yilning 1-mavsumiga qadar onlayn, oflayn hamda sms orqali ovozlar berilgan bo'lsa 2022-yilning 2-mavsumidan boshlab to'liq sms orqali ovozlar yig'ilgan.

Xulosa. Yuqoridagi 4 ta jadval malumotlaridan kelib chiqib xulosa qiladigan bo'lsak har bir mavsum uchun ajratilgan pul mablag'lari, ovozlar soni va loyihalar soni ham deyarli hammasi yildan yilga o'sib borayotganligini ko'rishimiz mumkin. Tashabbusli byudjetlashtirish jarayonining ilk bosqichi 2021-yilda bo'lganligi sababli ushbu yilda eng yuqori ovoz to'plagan loyiha hattoki 5016 ta ham ovoz yig'masdan g'olib bo'lgan. Keyinchalik ushbu ko'rsatkichlar bir necha barobar yuqorilab ketganligini guvohi bo'ldik. Bunday bo'lishiga asosiy sabablaridan biri malum bir hudud fuqarolari tomonidan turlicha har xil ko'p loyihalar emas eng asosiy bo'lgan yagona loyihani kiritishlari va shu loyiha uchun ovoz to'plash bo'lsa boshqa bir tomondan tashabbusli byudjet saytiga qoyilgan loyihalar o'rtasidagi raqobat muhiti kuchli ekanligi hamda 2022-yilga kelib aholining «Tashabbusli budjet» loyihasiga bo'lgan qiziqishi keskin ortganligi sababli ham ovozlar yuqori ko'rsatkichlarda o'sib borgan. Qashqadaryo viloyatining Shahrisabz tumanida 2021-2023 yillarda jami 55 ta loyiha moliyalashtirilib tumandagi mavjud muammo va kamchiliklarni bartaraf etishga xizmat qilingan. Xulosa sifatida yana shuni ta'kidlash mumkinki «Tashabbusli budjet» bu birinchidan, aholini ijtimoiy muammolarini yechishning yagona yo'li bo'lmasa ham, biroq bu loyiha aholimizni uzoq yillardan beri qiynab kelayotgan ijtimoiy muammolarni hal etishda hamjihatlik bilan harakat qilishni, jamoaviy qarorlar qabul qilishni, birgalikda harakat qilib maqsadga erishish texnologiyalarini o'rgatsa, ikkinchidan, jamoatchilik nazoratini kuchayishiga, mahalliy deputatlarni faollashuviga hamda aholini budjet mablag'larini ochiqlik va shaffoflik tamoyillari asosida taqsimlanishida faol ishtirok etishi va davlat tomonidan berilayotgan imkoniyatlardan yanada samaraliroq foydalanishni o'rgatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ваҳобов АВ, Маликов ТС. Молия. Дарслик/Тошкент Молия институти. Тошкент:“Шарқ. 2010;804.
2. Malikov, T., and Haydarov NH. Byudjet. "O‘quv qo ‘llanma." Toshkent:“Iqtisod-moliya 84 (2008).
3. TS Malikov, O Olimjonov. Moliya. - O 'quv qo 'llanma. Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018
4. Malikov T, Haydarov N. Budjet daromadlari va xarajatlari. O‘quv qo ‘llanma, Toshkent:“IQTISOD-MOLIYA. 2007.
5. Маликов ТС. Ҳайдаров НҲ “Молия: умумдавлат молияси”. Ўқув қўлланма. 2009.
6. Malikov TS. Byudjet-soliq siyosati. T.:“Iqtisod-moliya. 2019.
7. Malikov, T. S., & Olimjonov, O. O. (2019). Moliya: Darslik.
8. Malikov T, Haydarov N. Budjet: tizimi, tuzilmasi, jarayoni. O‘quv qo‘llanma, Toshkent “IQTISOD-MOLIYA. 2008.
9. Ўроқов У. Бюджет маблағларидан самарали фойдаланишни таъминлаш йўллари. Т. 2017
10. У Ўроқов. Маҳаллий бюджетлар мустақиллигини оширишнинг устувор йўналишлари- Science and Education, 2022
11. У Ўроқов, Д Ускенбаева. Ўзбекистонда ташаббусли бюджетни жорий этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари - Science and Education, 2022
12. Ўроқов У, Иргашев И, Ғайбуллаев О. Фуқаролар иштирокидаги маҳаллий бюджет. 2022
13. UY O'roqov, JA Yomg'Irov. Mahalliy byudjetlar barqarorligini ta’minlash masalalari - Central Asian Research Journal for Interdisciplinary …, 2022
14. Ўроқов УЮ. Маҳаллий бюджетлар шаффофлиги ва очиқлигини таъминлашнинг устувор йўналишлари. Бизнес-Эксперт журнали. 2020;4.
15. Ўроқов У. Ғайбуллаев О. Ўзбекистон Республикасида бюджет тизими ва жараёни: ўқув қўлланма. Тошкент: Baktria press. 2016.

16. Уроков У. Махаллий бюджетлар мустакиллигини оширишга оид назарий карашлар. Республика илмий-амалий конференция. ТМИ 2020.

17. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий барқарорлигини белгиловчи кўрсаткичлар. 2020

18. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромадларини шакллантиришнинг самарали йўллари. 2017

19. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромад базасини кенгайтириш масалалари. Республика ўқув юртлараро конференция тўплами. ТМИ-2009 йил (Vol. 18).

20. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий мустақилигини оширишнинг замонавий муаммолари. Халқаро илмий-амалий анжуман материаллари тўплами. ТМИ 2022 йил.

21. У Ўроқов.Маҳаллий бюджетлар молиявий мустақиллигини оширишнинг ҳуқуқий асослари.- Science and Education, 2023

22. G‘aybullayev O, O‘roqov U. O‘zbekiston Respublikasida budjet tizimi va jarayoni. O‘quv qo ‘llanma. T.: Baktriapress. 2016;168.

23. Xaydarov N. Soliqlar va soliqqa tortish masalalari. O'quv qo'llanma. Toshkent: Akademiya. 2007.

24. Хайдаров НХ. Маҳаллий бюджетлар: муаммо ва инновацион ечимлар. Ўзбекистон статистика ахборотномаси” илмий электрон журнали. 2020.

25. Хайдаров Н. Доходы местных бюджетов и пути их укрепления.“Молия” илмий журнали. 2022.

26. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетларнинг даромад манбалари. халқаро илмий-амалий конференция 2022.

27. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетлар даромадини барқарорлаштириш йўллари. халқаро илмий-амалий конференция мақолалар тўплами (Vol. 2022).

28. Masharipov I.B. MODERNIZATION OF THE ELECTORAL SYSTEM IS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY. The Way of Science International scientific journal. 2020. 6 (76)